

CYKL ZAJĘĆ Z „HOBBITA” J.R.R. TOLKIENA

Proponowany tutaj cykl zajęć z „Hobbita” jest efektem mojej kilkuletniej pracy dydaktycznej z dziećmi i młodzieżą. Może być zrealizowany w gimnazjum na profilu rozszerzonym, lub na zajęciach dodatkowych. Składa się z dziewięciu ramowych scenariuszy lekcji, do których dołączam sprawdzian dostosowany do cyklu oraz propozycje tematów prac pisemnych. Dodatkowo zamieszczam propozycje imprez oraz zajęć ponadplanowych, które można przeprowadzić niezależnie od całości: na lekcji języka polskiego, kółku polonistycznym, lekcji bibliotecznego, czy nawet na godzinie wychowawczej. Podane poniżej scenariusze można skrócić i przystosować do profilu ogólnego. Dodatkowo załączam również test czytania ze zrozumieniem oparty na fragmencie z „Hobbita” wraz z kryteriami oceniania.

I. ROZPOCZYNAJEMY PRACĘ NAD „HOBBITEM” J.R.R. TOLKIENA

Czas trwania: 90 min.

1. Wprowadzenie do lektury

Nauczyciel lub jeden z umówionych wcześniej uczniów przychodzi na lekcję przebrany za Hobbita. Opowiada krótką historię Bilba, zaznaczając swoją przynależność do plemienia hobbitów; mówi o swoim ubiorze i przyzwyczajeniach.

Strój kolorowy, najlepiej zielono-żółty; np. żółte spodnie i zielona kamizelka; brązowa marynarka, kapelusz jakiegokolwiek, byle męski ☺, laska, fajka. Rekwizyty dodatkowe: kędzierzawa peruka.

UWAGA: Przebranemu można zrobić zdjęcie, które później zostanie powieszona na gazetce szkolnej lub bibliotecznego. W przypadku braku rekwizytów, przedstawiający (ubrany zwyczajnie) po prostu opisuje strój przedstawiony powyżej.

Krótką historię Bilba:

Nazywam się Bilbo Baggins. Jestem hobbitem. Jak moi ziomkowie, mieszkam w Shire, małym kraiku, położonym w północno-zachodniej części Śródziemia. Urodziłem i wychowałem się w Południowej Czwartce tego państewka, w Hobbitonie. Mieszkam Pod Pagórką w Bag-End, w siedzibie Bagginsów. Należę do spokojnego plemienia. Lubimy zwykle codzienne życie wraz z jego przyjemnościami i rytuałami. Z zamilowaniem oddajemy się pracy na roli i zajęciom domowym. Pasjami lubimy pić piwo i popalać fajkowe ziele, które uprawiamy w ogromnych ilościach. Jesteśmy weseli, lubimy bawić się i tańczyć, chętnie śpiewamy pieśni i opowiadamy historie. Żyjemy beztrudnie i szczęśliwie. W naszym kraiku już dawno nie było wojny, bo miłujemy pokój. Jesteśmy rubaszni i lubimy dobrze zjeść. Zasiadamy do stołu minimum sześć razy dziennie ☺ Poza podstawowymi posiłkami nie zapominamy nigdy o podkurku, lunchu, czy podwieczorku. Chętnie też jadamy obiad dwa razy dziennie. Delektujemy się jedzeniem, to jedna z największych przyjemności. Z tego powodu jesteśmy tężyzni, otyli w pasie. Ale to nam nie przeszkadza. Lubimy siebie właśnie takich. Jesteśmy weseli, dlatego ubieramy się na kolorowo. Ja preferuję kolory zielone i żółte, co zresztą widać.

Nigdy nie rozstaję się z fajką, a wychodząc z domu, na głowę wkładam kapelusz. Hobbici lubią spokój, nie znoszą przygód. Przygody są niebezpieczne, bo przez nie można spóźnić się na obiad, co dla każdego hobbita jest powodem do wielkich zmartwień. Cóż bowiem warte byłoby życie, gdyby nie można było sobie dobrze pojeść?

2. Prezentacja rekwizytów związanych ze Śródziemem:

Nauczyciel przynosi na lekcję mapy, ilustracje związane ze Śródziemem, zdjęcia z filmu P. Jacksona, wydane w Polsce książki Tolkiena i książki o jego życiu i twórczości. Uczniowie oglądają wszystkie przyniesione materiały i wymieniają się wrażeniami i swoimi wiadomościami na temat twórczości Profesora. W tle słychać muzykę z filmu. Nauczyciel podkreśla popularność twórczości Mistrza, nawiązuje do jego przyjaźni z Lewisem oraz udowadnia, że twórczość Tolkiena jest przedmiotem badań i studiów na wysoką skalę.

UWAGA: Potrzebne materiały: mapa Beleriandu, mapa Śródziemia, mapa obrazująca podróż Bilba do Samotnej Góry, grafiki i kalendarze tolkienowskie, plakat lub zdjęcia z filmu P. Jacksona oraz książki: „Hobbit”, „Władca Pierścieni”, „Niedokończone Opowieści”, „Silmarillion”, „Encyklopedia Śródziemia”, „Pierścień Tolkiena”, przynajmniej jedna pozycja biograficzna i inne, jeśli jest taka możliwość.

3. Pogadanka o życiu i twórczości Tolkiena

Pogadanka musi zawierać: krótką biografię pisarza, tytuły i daty powstania najważniejszych dzieł Tolkiena, ewentualnie daty pierwszych polskich wydań i nazwiska tłumaczy. Dodatkowo można przytoczyć kilka anegdot z życia Profesora.

Ten punkt zajęć może być zrealizowany na kilka sposobów:

- Jeżeli uczniowie są przygotowani, można przeprowadzić luźną pogadankę. Wówczas zabierający głos mogą wymieniać się zarówno faktami biograficznymi, jak i anegdotami z życia Tolkiena.
- Jeden z uczniów przygotowuje krótki referat, w którym przedstawia życie i twórczość pisarza oraz przytacza anegdoty z nim związane.
- O J.R.R. Tolkienie opowiada nauczyciel

UWAGA: Biografię można zaczerpnąć z jakiegokolwiek pozycji biograficznej poświęconej Tolkienowi lub z oficjalnej strony internetowej poświęconej twórczości Mistrza. (Np. strona Hobbitonu: <http://www.tolkien.com.pl/biografia/>) Wybrane anegdoty znajdują się m.in. na forum dyskusyjnym Hobbitonu: <http://forum.tolkien.com.pl/viewtopic.php?t=1238&highlight=anegdoty>. Pogadankę przygotowuje nauczyciel lub uczeń referujący temat.

4. Zapisanie notatki

Notatka powinna dotyczyć krótkiego przedstawienia kultury hobbitów oraz – w szczególności – życia i twórczości J.R.R. Tolkiena. Ten punkt programu również można przeprowadzić na kilka sposobów. Wybór metody zależy od poziomu klasy i odczytania uczniów.

- Nauczyciel tradycyjnie dyktuje notatkę;
- Nauczyciel rozdaje uczniom notatkę odtbitą na ksero (oszczędzamy czas)
- Uczniowie notują podczas referatu lub wykładu nauczyciela, a w domu redagują notatkę.

5. Quiz ze znajomości treści

Quiz może się odbyć w formie luźnej rozmowy lub kartkówki. Może też przebiegać w formie zawodów dwóch drużyn (klasę dzielimy na dwie grupy). Rywalizują całe drużyny, lub ich przedstawiciele. Zwycięża drużyna, która uzyska najwięcej punktów.

Pytania:

1. *Jak miał na imię czarodziej, który namówił Bilba na wyprawę?*
2. *Jak się nazywał krasnolud, który zamierzał zostać królem spod Góry?*
3. *Jak miał na imię smok strzegący skarbów zrabowanych krasnoludom?*
4. *Co znalazł Bilbo w jaskini Golluma?*
5. *Jaki pojedynek stoczył Bilbo z Gollumem?*
6. *Kto z bohaterów „Hobbita” umiał się zmieniać w niedźwiedzia?*
7. *Jak krasnoludy wydostały się z niewoli króla leśnych elfów?*
8. *Za czym pośrednictwem krasnoludy wezwały na pomoc Daina z Żelaznych Wzgórz i jego armię?*
9. *Kto przekazał łucznikom wiadomość, gdzie trzeba postrzelić smoka, aby go zabić?*
10. *Jakie miano nosi bitwa przedstawiona pod koniec powieści?*
11. *W jaki sposób Bilbo doprowadził do porozumienia między krasnoludami, ludźmi i elfami?*
12. *Kto został królem miasta Dal?*

MATERIAŁY:

BIBLIOGRAFIA PODMIOTOWA:

J.R.R. Tolkien, *Hobbit, czyli tam i z powrotem*, tłum. M. Skibniewska, Iskry, W-wa 1997.

BIBLIOGRAFIA PRZEDMIOTOWA:

R. Foster, *Encyklopedia Śródziemia*, Amber, W-wa 1998.

J. Carpenter, *Wizjoner i marzyciel*, Alfa, W-wa 1997. – Biografia pisarza (może być również inna pozycja biograficzna dotycząca Tolkiena) – z tej pozycji pochodzi biografia przygotowana przez nauczyciela.

A. Kubala, *Przewodnik po nazwach miejscowych Śródziemia*, Amber, W-wa

J.R.R. Tolkien, *Władca Pierścieni*, tłum. M. Skibniewska, wyd. Muza, W-wa 2002.

J.R.R. Tolkien, *Silmarillion*, tłum. M. Skibniewska, wyd. Amber, W-wa 2007.

J.R.R. Tolkien, *Niedokończone opowieści*, wyd. Amber, W-wa 2007.

K.W. Fonstad, *Atlas Śródziemia*, Amber, W-wa 2007.

D. Day, *Pierścień Tolkiena*, Amber, W-wa 1997.

MATERIAŁY DODATKOWE:

Rekwizyty (elementy stroju, fajka, mapy, itd...) (wymienione są każdorazowo w „Uwagach”)

UWAGA: Każdorazowo nauczyciel informuje uczniów, jaki będzie temat kolejnych zajęć, by ci mogli się przygotować. Standardowym zadaniem domowym jest zebranie przez uczniów informacji potrzebnych do przeprowadzenia zajęć. Nie wystarczy, że nauczyciel będzie przygotowany. Wymagane jest również, by uczniowie orientowali się w omawianym temacie. Wówczas lepiej przyswoją sobie wiadomości i bardziej docenią powieść Tolkiena.